

із СДО 1–2 у зоні нашого дослідження зафіксовані в переважній кількості мажорного нахилу, тоді як на території Наддніпрянщини — це мінор. Тип з віршем 44p4² з типовим рефреном «Рано», що рівномірно поширений всією Наддніпрянщиною зустрівся тільки в басейні приток Дніпра — р. Вовчої, Мокрих Ялів та Самара (Волноваский, Великоновосілівський, Мар'їнський р-н). Мелотип, що обслуговує «ліричну» частину весільного обряду V557, за свідченням В. Осадчої, є типовим для слобідської традиції, був зафіксований у пограниччі Харківської і Донецької обл., тобто на території історичних земель Слобожанського полку.

Позабрядовий фольклор має зразки давніх жанрів: козацькі, чумацькі, історичні та жанри епічної жанрової групи. Серед поширених є характерні для етноконтактної території пізнього заселення: завоювальні пісні, новотвори, двомовні пісні. Своєрідним став унікальний жанр шахтарських пісень, що виник в епоху індустріалізації та належить до «сучасної» трудової пісні. Такі мають у своїй основі поширену серед новотворів 4-рядкову будову. Жанровий аналіз цього роду фольклору не демонструє наочних результатів щодо етнографічного розподілу території, оскільки був створений новопоселенцями вже на місці нового поселення. В той час як обрядовий фольклор, хоч і з редукованою системою, має в собі музичні коди місць попереднього заселення.

Проведений аналіз календарної обрядовості наочно демонструє територію Донеччини як етнокультурну перехідну зону, та як територію етнографічного пограниччя, де традиційна пісенна культура східних адміністративних районів має вплив середньонаддніпрянської традиції, коли північні території фіксують тяглість до слобідського модусу. Територія ж Північного Надазов'я виявляє власний, перехідний характер, яка вірогідніше є зоною інтеграції.

Д. Янжула

СЕМАНТИКА ТЕМБРУ ТРОМБОНА В КОНТЕКСТІ ОРГАНОЛОГІЇ ТА МУЗИЧНОЇ ЕСТЕТИКИ

D. Yanzhula

SEMANTICS OF TROMBONE TIMBRE IN THE CONTEXT OF ORGANOLGY AND MUSICAL AESTHETICS

Тромбон — один з найстаріших мідних аерофонів, що відзначається широкою тембровою варіативністю завдяки конструктивним особливостям, зокрема можливості плавно змінювати висоту звуку. Ця здатність надає інструменту унікальну можливість виражати широкий спектр емоцій і художніх образів, що робить його важливим інструментом у різних музичних жанрах. Розгляд семантики тембру тромбона в контексті органології та музичної естетики дозволяє зрозуміти не лише технічні можливості цього інструмента, а і його художній потенціал, що визначає його місце в музичній практиці.

Органологія, як галузь музикознавства, акцентує увагу на дослідженні музичних інструментів як важливої частини культурної спадщини людства. Вона дозволяє розглядати інструменти не лише з технічної точки зору, а й через призму їх естетичних та символічних значень. Тембр тромбона визначається не лише його фізичними характеристиками, такими як діаметр трубки, матеріал, технологія виготовлення тощо. Він також залежить від здатності інструмента створювати

різноманітні звукові ефекти завдяки різним технікам гри, таким як глісандо, вібрато та іншим прийомам (зокрема гра із сурдиною та ін. допоміжними засобами). Це дозволяє тромбону набувати різних тембрових відтінків, що впливають на його роль у створенні музичних образів.

Тромбон, як і інші мідні інструменти, завдяки своїй техніці виконання має багато спільного з вокальною технікою, що дозволяє йому не лише виконувати прості мелодії, а й створювати складні, багатопланові звукові структури. Цей інструмент здатний передавати емоційні та художні образи, значно варіюючи свій тембр залежно від контексту виконання. Цікаво, що органологічний підхід дозволяє вивчати інструмент не просто як технічний об'єкт, а як знаряддя, яке тісно пов'язане з людським організмом і є його продовженням у мистецькому процесі. Відтак, тембр тромбона не лише є результатом технічної майстерності, а й має глибоке символічне навантаження, яке формується в культурному контексті. Таким чином, вивчення тромбона через органологічну призму дозволяє зрозуміти його значення не лише як технічного інструмента, але і як емоційно насиченого об'єкта, здатного досягати художніх висот у контексті музичного твору.

Протягом історії музики тромбон змінював свої асоціації залежно від епохи та музичних стилів. У бароковий період цей інструмент часто використовувався для вираження образів гніву, страху чи суму; у класичній та романтичній музиці тромбон набув більш широкої семантики, ставши важливим інструментом для передавання величі, драматизму та складних емоцій — від поезії до пафосу; у сучасній музиці, особливо в сольному виконанні, тромбон використовується як самодостатній інструмент для розкриття широкого спектру композиторських задумів, передусім завдяки «новим» прийомам виконавства та тембровій багатогранності. Це надає інструменту особливої цінності, що робить його важливим елементом музичних творів не тільки з технічної, а й з художньої та концептуальної точки зору.

Важливим аспектом семантики тембру тромбона є його здатність виражати різноманітні художні образи та емоції в межах естетичних норм того чи іншого музичного жанру. У контексті музичної естетики інструмент, завдяки своїм тембровим характеристикам, може набувати різних значень залежно від того, як він використовує свої звукові ресурси для відтворення конкретних музичних образів. Кожен жанр та стиль несе власні конотації, і тромбон втілює ці уявлення через своє звучання.

У сучасній музиці, завдяки технічним інноваціям і поширенню нових прийомів гри, тромбон отримав ще більшу емоційну та художню виразність. Тембральна варіативність та новітні техніки дозволяють композиторам і виконавцям використовувати інструмент для досягнення глибших емоційних ефектів, тим самим розширюючи можливості вираження в сучасному музичному контексті.

Таким чином, подальші дослідження семантики тембру тромбона сприяють глибшому розумінню його ролі в сучасній музиці. Це дозволяє оцінити інструмент не лише через призму технічної майстерності, а й через його здатність створювати художні образи, що відповідають емоціям, жанрам та стилям, в яких він використовується.